

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 2
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 6/1 din 10 aprilie 2024*

CURRICULUM la disciplina

**„DISPUNEREA ȘI AUTORIZAREA ACȚIUNILOR DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI A
MĂSURILOR SPECIALE DE INVESTIGAȚII”**
(candidați la funcții de judecător și de procuror)

AUTORI:

Octavian IACHIMOVSKI,
procuror,
formator INJ

Boris TALPĂ,
judecător,
formator INJ

AVIZAT

Șef al Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. PRELIMINARII

Instruirea la modulul *Dispunerea și autorizarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații*, contribuie la formarea abilităților profesionale a candidaților la funcțiile de procuror și judecător în procesul de activitate la faza de urmărire penală, în special educarea responsabilității de a lua decizii procedurale ce aduc ingerințe în viața private a persoanei, în scop de administrare și apreciere a probelor.

Cursul își propune ca scop nu numai aplicarea propriu-zisă a legii procesual-penale, dar și, fapt deosebit de important, a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, ceea ce contribuie la formarea de specialiști cu o largă viziune europeană asupra problemelor legalității și a respectării drepturilor omului în activitatea jurisdicțională.

Candidații la funcția de judecător și de procuror sunt inițiați asupra unui spectru vast de probleme cu care se confruntă teoreticienii și practicienii din domeniul procedurii penale.

Modalitatea de realizare a modulului se va concentra pe cursuri și seminare în grupuri comune de candidați la funcția de judecător și procuror.

Astfel, scopul principal al activităților de formare este de a dezvolta aptitudinile esențiale necesare punerii în aplicare a competențelor legale ale judecătorului și procurorului, în calitate de actori principali ai procesului, consolidarea cunoștințelor teoretice și cultivarea abilităților necesare pentru o prestație calitativă și eficientă.

O atenție sporită se acordă întocmirii actelor procedurale penale în calitate de cerință de bază a Codului de procedură penală și garanție a respectării drepturilor omului în cadrul procesului penal.

Curriculumul cuprinde întregul spectru de acte procedurale întocmite la fazele urmăririi penale, în procedura de autorizare a acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigații.

II. COMPETENȚE

În urma activităților de instruire în cadrul disciplinei *Dispunerea și autorizarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații*, audientul candidat la funcția de judecător și de procuror va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

1. De întocmire a actelor de procedură
2. de interpretare și aplicare corectă a normelor de procedură care vizează conținutul, procedura și limitele autorizării acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigații;
3. de cunoaștere și înțelegere a rolului pe care îl au în proces procurorul și judecătorul de instrucție în vederea argumentării necesității imixtiunii, proporționalității între dreptul și libertatea garantată de lege și necesitatea efectuării acțiunilor de urmărire penală sau a măsurilor speciale de investigații solicitate;
4. de identificare a cazurilor ce nu suferă amânare, de flagrant delict sau risc iminent de pierdere ori distrugere a probelor
5. de verificare a legalității rezultatelor acțiunilor procesuale efectuate fără autorizație;
6. de argumentare a admiterii demersurilor întemeiate sau respingerea celor neîntemeiate, inclusiv prin aplicarea directă a hotărârilor CtEDO sau a Curții Constituționale;

7. de organizare a proceselor de punere în aplicare a ordonanțelor sau mandatelor judecătorești de autorizare
8. de comunicare a actelor de procedură sau interacțiune cu mass-media
9. de determinare promptă a normelor procesuale aplicabile pentru întocmirea diferitor categorii de acte procedurale;
10. de proiectare și motivare a actelor procedurale penale prin prisma normelor de drept național și internațional cu folosirea unui limbaj juridic adecvat;
11. de stabilire a legăturii dintre normele dreptului material și procesual la întocmirea actelor;
12. de gestionare eficientă a timpului judiciar;
13. de identificare și minimizare a stereotipurilor și prejudecăților.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

Înșușind disciplina ***Disponerea și autorizarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații***, audientul candidat la funcția de judecător și de procuror va fi capabil să:

1. interpreteze legislația procesual-penală în materie de control judiciar al procedurii prejudiciare în conformitate cu prevederile CEDO și jurisprudenței CtEDO;
2. prevadă consecințele imixtiunii neîntemeiate a organului de urmărire penală și a organului care desfășoară activitate specială de investigații;
3. cunoască bine procedura de examinare a demersurilor privitoare la autorizarea acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigații, aplicare și prelungire a măsurilor preventive și a altor măsuri procesuale de constrângere; examinare a demersurilor privitoare la aplicarea în privința participanților la proces a măsurilor de protecție; examinare a plângerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale procurorului, organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații; modalități speciale de audiere a martorului și a părții vătămate; procedura prejudiciară în fața judecătorului de instrucție, acordarea asistenței juridice internaționale în materie penală;
4. cunoască problemele de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații și modul în care acestea pot fi depășite;
5. motiveze demersurile procurorului, încheierile și sentințele judecătorești;
6. utilizeze corect jurisprudența CtEDO în motivarea ordonanțelor și încheierilor;
7. aplice practica relevantă în domeniul drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, alte acte internaționale; ș.a.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formatori	Sem.	Total ore (cursuri/seminare)	Evaluarea
Disponerea și autorizarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de	Boris Talpă, Octavian Iachimovschi	II	16(10/6)	Curs deplin

investigații				
--------------	--	--	--	--

V. REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. crt.	Tema instruirii	Ore curs	Ore practice
1.	Generalități privind controlul judiciar asupra examinării demersurilor privitoare la autorizarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații de către judecătorul de instrucție	4	
2.	Condițiile dispunerii și autorizării acțiunilor de urmărire penală și examinarea demersului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală	3	
3.	Condițiile dispunerii și autorizării măsurilor speciale de investigații și examinarea demersului privind autorizarea efectuării măsurilor speciale de investigații	3	
4.	Întocmirea actelor de procedură pentru dispunerea și autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală		3
5.	Întocmirea actelor de procedură pentru dispunerea și autorizarea efectuării măsurilor speciale de investigații		3
Total ore		10	6

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR /RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la metodele folosite în cadrul activităților de instruire, inclusiv prin simularea anumitor proceduri</i></p> <p>Activitățile de instruire vor fi realizate prin diverse metode, cele principale fiind întocmirea actelor de procedură, , aplicarea în practică a tacticii de realizare a anumitor acțiuni, simularea unor activități procesuale judiciare specifice (legalizarea percheziției etc.).</p> <p>Activitatea de bază în cadrul modulului se va realiza prin intermediul orelor de curs, seminarelor fiindu-le acordată un timp redus.</p> <p><i>Activitatea scrisă în cadrul instruirilor</i></p> <p>Audienții vor întocmi proiecte de acte procedurale, atât acte de dispunere și de autorizare a acțiunilor procesuale, în baza spețelor realizate de formatori.</p> <p><i>Activitatea verbală în cadrul instruirilor</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, grefier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector, soft ZOOM.

<p>Formatorii vor pune în discuții diverse probleme ce apar în procesul de autorizare a acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigații.</p> <p>Pentru dezvoltarea abilităților critice, vor fi date soluții evident eronate, audienții urmând să identifice soluțiile corecte pentru situații concrete</p> <p>La finalul activităților realizate în cadrul modulului, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.</p>	
---	--

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru corectitudinea soluțiilor adoptate sau propuse.

La evaluarea activității scrise, se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele.
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național.
- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor.
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute.
- f) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului.
- g) Veridicitatea și logica motivării.
- h) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea corectitudinii adoptării sau propunerii soluțiilor se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor.
- c) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- d) Corectitudinea soluției adoptate raportate la circumstanțele speței;
- e) Creativitatea;
- f) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului;

B. Evaluarea finală va consta în examen scris, alcătuit dintr-un test electronic (ce va cuprinde întrebări teoretico-aplicative) și sarcina practică, care va consta în întocmirea unui act procedural în baza unei spețe.

VIII. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

LEGISLAȚIA INTERNAȚIONALĂ:

1. Declarația universală a drepturilor omului (10.12.1948).
2. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (4.11.1950).
3. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966).

4. Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (1966).
5. Convenția împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984).
6. Principiile generale privitoare la independența organelor judecătorești (1985).
7. Declarația principiilor generale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere (1985).
8. Regulile standardelor minimale al ONU privitor la efectuarea justiției în privința infractorilor minori (1985).
9. Convenția privind drepturile copilului (1989).
10. Convenția europeană despre colaborarea reciprocă privind asistența juridică internațională în materie penală și protocolul ei (1959). Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală (1959) și protocolul ei.
11. Convenția cu privire la transmiterea persoanelor suferinde de boli psihice pentru tratament forțat (1997).
12. Convenția țărilor CSI privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale (22.01.1993).

LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ:

1. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
2. Codul penal al RM, 18 aprilie 2002.
3. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, 14 martie 2003.
4. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Constituțională, nr. 317 din 13.12.1994.
5. Codul jurisdicției constituționale, nr.502 din 16.06.1995.
6. Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15.12.1994.
7. Legea Republicii Moldova privind organizarea judecătorească, nr. 514 din 06.07.1995.
8. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului, nr.544 din 20.07.1995.
9. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Supremă de Justiție, nr.78 din 26.03.1996.
10. Legea Republicii Moldova cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947 din 19.07.1996.
11. Legea Republicii Moldova cu privire la avocatură, nr.1260-XV din 19.07.2002.
12. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
13. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.
14. Legea cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției, nr.264 din 11.12. 2008.
15. Legea cu privire la Procuratură, nr.3 din 25.02.2016.
16. Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, nr.68 din 14.04.2016.
17. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală nr.371 din 01.12.2006.

HOTĂRĂRILE și DECIZIILE CURȚII CONSTITUȚIONALE ale REPUBLICII MOLDOVA:

1. Hotărârea nr. 22 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 126 alin. (2) din Codul de procedură penală (garanțiile ridicării informației privind convorbirile telefonice)
2. Hotărârea nr. 31 din 23.09.2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 132⁹ alin. (12) și alin. (15) din Codul de procedură penală (nimicirea informației interceptate și înregistrate) (sesizarea nr. 58g/2021).
3. Hotărârea nr. 4 din 21.01.2021 pentru controlul constituționalității Legii nr. 234 din 16 decembrie 2020 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

4. Hotărârea nr. 2 din 23.01.2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 6 pct. 11/1) din Codul de procedură penală (definiția noțiunii de „eroare gravă de fapt”).
5. Hotărârea nr. 21 din 01.10.2018 pentru controlul constituționalității articolului 458 alin. (3) pct. 4) din Codul de procedură penală (efectul retroactiv al hotărârilor Curții Constituționale în materie de drept penal procedural).
6. Hotărârea nr. 18 din 22.05.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală (intima convingere a judecătorului).
7. Hotărârea nr. 20 din 16.07.2013 privind controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 37 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003.
8. Hotărârea nr.1 din 22.01.2008 privind controlul constituționalității art.2 alin.(1) și alin.(4) din Codul de procedură penală.
9. Decizia nr. 154 din 17 noiembrie 2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 153g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 302 alin. (2) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolul 106 alin. (2) din Codul penal.
10. Decizia nr. 77 din 16.06.2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 1g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 313 alin. (6) din Codul de procedură penală (contestarea încheierilor judecătorului de instrucție [nr. 3]).
11. Decizia nr.12 07.02.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 123g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 274 alin. (7) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (începerea urmăririi penale).
12. Decizia nr.62 din 19.06.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 75g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi de la articolul 275 pct. 8) din Codul de procedură penală (circumstanțele care exclud urmărirea penală).
13. Decizia nr.50 din 31.05.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 59g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal și a unor prevederi din articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală.
14. Decizia nr. 20 din 06-03-2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 26g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 275 pct. 7) și 285 alin. (2) din Codul de procedură penală (reabilitarea persoanei în cazul încetării urmăririi penale).
15. Decizia nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 300 alin. (4) al Codului de procedură penală al Republicii Moldova (competența teritorială a judecătorului de instrucție).

JURISPRUDENȚA CtEDO

1. *Hot. CtEDO Lisovaia c. Moldovei* din 16.01.2018;
2. *Hot. CtEDO Iordachi și alții c. Moldovei* din 10.02.2009;
3. *Hot. CtEDO Dumitru Popescu c. României (2)* din 26.04.2007;
4. *Hot. CtEDO Big Brother Watch și alții c. Regatul Unit* din 13.09.2018;
5. *Hot. CtEDO Tchokhonelidze c. Georgia* din 28.06.2018;
6. *Hot CtEDO Laurent c. Franța* din 24.05.2018;
7. *Hot CtEDO Benedik c.Spania* din 24.04.2018;
8. *Hot CtEDO Saber c. Norvegia* din 17.12.2020,

PRACTICA JUDICIARĂ:

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova Pentru ajustarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 *cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi*

- penale* la jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, Nr. 12 din 24 decembrie 2010.
2. Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale*, Nr.7 din 04.07.2005.
 3. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală (2008-2010) Culegere, Chișinău, 2012.
 4. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 38 *Cu privire la acțiunile procesuale care pot fi efectuate din momentul sesizării sau autosesizării organului competent până la declanșarea urmăririi penale*.

LITERATURA DE SPECIALITATE:

1. Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C., Holban V., Popovici T., Ulianovschi Gh., Ulianovschi X., Ursu N., *Codul penal comentat și adnotat*, Editura CARTIER juridic, Chișinău, 2005.
2. Bârsan C., *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole, Vol I, II - București*, ed. All Beck, 2005.
3. Borodac A., *Manual de drept penal, partea specială*, Chișinău, 2004.
4. Brînză Sergiu, Stati Vitalie, *Drept penal. Partea Specială. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
5. Brînză Sergiu, Ulianovschi Xenofon, Stati Vitalie, Țurcanu Ion, Grosu Vladimir, *Drept penal Vol. II*, Ediția a II-a, Ed. CARTIER, Chișinău, 2005;
6. Covalciuc I. *Disponerea și realizarea măsurilor speciale de investigații în procesul penal. Curs universitar*. Chișinău, 2022.
7. Covalciuc I. *Măsurile speciale de investigații autorizate de procuror în procesul penal. Teză de doctor în drept*. Chișinău, 2018.
8. Dolea I., Roman Dm., Sedlețchi I., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursu S., *Drept procesual penal*, - Chișinău, Cartea Juridică, 2009.
9. Dolea I., Roman D., T. Vizdoagă, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursu, R. Botezatu, V. Șterbeț, E. Erjiu. *Codul de procedură penală. Comentariu*. - Chișinău, ed. Cartier juridic. 2005.
10. Dolea I., *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ)* - Chișinău: Cartea Juridică, 2016.
11. Dolea I. *Probele în procesul penal. Îndrumar pentru avocați*. Chișinău: S.n., 2016.
12. Osoianu T., Ostavciuc D. *Urmărirea penală: Curs universitar*. Chișinău: Cartea Militară, 2021.
13. Poalelungi M., Dolea I., Vizdoagă T., *Manualul judecătorului pentru cauze penale*, Chișinău, Tipografia Centrală, 2013.
14. Poalelungi M., Sârcu D., Dorul O., Nica A., Grimalschi L., Splavnic S. *Convenția Europeană a Drepturilor Omului Comentariu asupra hotărârilor CtEDO versus Republica Moldova. Concluzii și recomandări*- Chișinău, 2017.
15. Mole N., Harby C., *Dreptul la un proces echitabil. Ghid privind punerea în aplicare a articolului 6 al Convenției europene pentru Drepturile Omului* - Chișinău, 2003.
16. Vizdoagă T., Roman D., ș.a. , *Drept procesual penal, Suport de curs* - Chișinău, 2008.
17. www.justice.gov.md
18. www.csj.md
19. www.constcourt.md
20. <http://hudoc.echr.coe.int>